

smo odkrili tri trgovine, ki so bile v isti hiši kot gostilne in so v času, ki smo ga obravnavali, delovale vse hkrati. Po pripovedovanju smo poskušali rekonstruirati splošen videz vaške trgovine med obema svetovnima vojnama in iz pogovorov izluščiti vsaj približno predstavo o vlogi trgovine na podeželju. Fotografirali smo nekdanje trgovinske prostore, pri pripovedovalcih dobili stare fotografije, risali tlorise in fasade ter si poskušali predstavljati notranjo razporeditev opreme. Druga skupina je na podoben način zbirala podatke o pušenšankih in gostilnah. Tudi v tem kratkem času nam je na terenu

uspelo zbrati dovolj predmetov (steklenic, predalov iz ene izmed trgovin, cenikov, itd.), fotografij in informacij za uspešno razstavo, ki smo jo postavili v Račjem dvoru in jo kasneje prenesli v Jurij, da smo lahko tudi domačinom predstavili opravljeno delo.

Pravi zaključek delavnice je pomenila izdaja biltena (*Račji dvor, muzej na prostem*). Bilten št. 2, Maribor 1996), v katerem smo predstavili rezultate raziskave v obliki povzetkov nalog s slikovnimi prilogami.

Simona Grmek

SVET IN MI IN ALMA

V sredo, 16. oktobra je v Klubu Cankarjevega doma potekalo prvo od šestih predavanj iz ciklusa *Svet in mi* z naslovom *Popotnica Alma Karlin*, ki ga že drugo leto zapored prireja Slovensko orientalistično društvo in Cankarjev dom. Gre za večere, na katerih nam raziskovalci, popotniki in umetniki skušajo predstaviti druge kulture in naš pogled na njih.

O Almi Karlin, lani ponovno odkriti ženski popotnici in posebnici iz Celja, ki je sama obredla svet, je bilo v prejšnjem letu že ogromno napisanega. K temu je v veliki meri pripomogla monodrama s Polono Vetrh v glavni vlogi, ki je bila premierno prikazana na prvem festivalu sodobnih umetnosti *Mesto žensk* leta 1995 v Ljubljani. Monodrama je predstavila Almo Karlin ne le širši slovenski javnosti, ampak tudi opozorila stroko na potrebo po obdelavi in natančnejšem pregledu bogatega gradiva o tej zanimivi ženski.

Dejstvo, da so se na okrogli mizi zbrali raziskovalci in poznavalci njenega življenja in dela s področja etnologije, literature in umetnosti, govori o njenem širokem delovanju.

V pogovoru so sodelovali Polona Vetrh in Uršula Cetinski (avtorica monodrame), ki sta predstavili Almo z umetniške plati, Vlado Šlibar, višji kustos iz Pokrajinskega muzeja v Celju, Ralf Čeplak, etnolog iz Slovenskega etnografskega muzeja - Muzeja neevropskih kultur v Goričanih, dr. Zmago Šmitek, profesor za neevropsko etnologijo na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo, dr. Neva Šlibar, profesorica za moderno nemško in avstrijsko književnost na Oddelku za germanske jezike, ter Sonja Dular, ki je prav tako sodelovala pri nastajanju monodrame.

Zmago Šmitek je spregovoril o pomembnosti Alme Karlinove z etnološkega vidika in se ustavil pri treh značilnostih Alme - etnologinje. Na kratko je strnil vzdušje tistega časa in vplive okolja, ki so spodbudili Almin raziskovalni duh. V Celju sta namreč okrog leta 1900 obstajali dve društvi, ki sta približevali eksotiko takratnim navdušencem: t. i. Indijansko društvo ter Arktično društvo.

V etnološkem smislu je bilo Almino najbolj plodno obdobje na pacifiškem otočju, kjer je zbrala ogromno podatkov o južnomorskih kulturah in o tem pisala v svojih potopisih. Vendar prof. Šmitek ugotavlja, da se Alma v svojih potopisih ni preveč spuščala v globoke analize in tudi pisnih virov navaja zelo malo.

Enako pomembna kot opisi tujih kultur je tudi njena zbirka predmetov s potovanj, ki so od leta 1992 na ogled v Pokrajinskem muzeju v Celju. V zbirki je nekaj velikih in ogromno majhnih predmetov (spominkov), na podlagi katerih lahko sklepamo o Alminem socialnem stanju na potovanju. Ohranjene razglednice nazorno pričajo o smeri potovanja in o krajih, ki jih je obiskala. Celotna zbirka ima 900 inventarnih števil.

Almo skušajo opredeliti tudi kot pisateljico. Dr. Neva Šlibar je poudarila, da je pri njenem pisanju (pisala je tako potopise kot romane) z literarno-estetskega vidika treba upoštevati, v kakšnih pogojih in za koga je pisala. V njenih potopisih lahko vidimo pogled belke na tuje civilizacije in kulture. V poplavi odkrivanja cele vrste popotnic, ki so bile odrinjene v pozabo, bi lahko o njenih potopisih rekli, da ni bila preveč inovativna, njeno pisanje pa uvrstili v tradicionalnega. Čar njenih potopisov je predvsem v tem, česar v njih ni napisano, zlasti tisto, kar se nanaša na njeno zasebno življenje.

Sicer pa bo potrebno na tem področju še veliko raziskati, prevesti njene romane iz nemščine v slovenščino ter se "zakopati" med arhive, ki hranijo večino Karlininih rokopisov.

Ustvarjalke igre o Almi so na vprašanje, kdo je sploh bila Alma Karlin, enoglasno odgovorile, da je bila mistična, neoprijemljiva in drzna osebnost, ki jo je neka notranja sila gnala v svet. Morda pa jo je še najbolj spoznala in označila Polona Vetrh, ki je dejala: "Drobna, sama, malo žalostna..."